

Toelichting 'Beleidsregels inzake de verstrekking bijzondere bijstand 2020'

Algemeen

Het recht op bijzondere bijstand is vastgelegd in artikel 35 Participatiewet. Voor de verstrekking van bijzondere bijstand is het niet noodzakelijk dat de belanghebbende algemene bijstand ontvangt. Ook hij die beschikt over een ander inkomen, dat niet toereikend is om bepaalde uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten van het bestaan te voldoen, kan een beroep doen op bijzondere bijstand. Zijn draagkracht is dan van belang. Draagkracht kan zitten in het inkomen, maar ook in het vermogen.

De bijstandsnorm is in principe voldoende voor de algemene noodzakelijke bestaanskosten.

Als een belanghebbende in bijzondere omstandigheden verkeert waardoor hij (incidenteel) hogere kosten heeft dan waarin de algemene bijstand voorziet, kunnen burgemeester en wethouders bijzondere bijstand verstrekken, rekening houdend met de draagkracht.

Geen recht op bijzondere bijstand bestaat voor zover een beroep kan worden gedaan op een voorliggende voorziening die, gezien haar aard en doel, wordt geacht voor de belanghebbende toereikend en passend te zijn. Het recht op bijstand strekt zich evenmin uit tot kosten die in de voorliggende voorziening als niet noodzakelijk worden aangemerkt.

De beleidsregel geeft een aantal algemene kaders aan, zoals de draagkrachtsystematiek en de aanvraagtermijn. Daarnaast worden enkele veel voorkomende vormen van bijzondere bijstand behandeld. Ook wordt (niet limitatief) aangegeven in welke gevallen bijstand in de vorm van een lening wordt verstrekt.

De beleidsregel geeft middels artikel 2 de ruimte om te individualiseren. Daarnaast geeft artikel 16 Participatiewet zelfs de mogelijkheid om, als er sprake is van zeer dringende redenen, bijstand (daaronder begrepen bijzondere bijstand) te verlenen aan een belanghebbende, terwijl er eigenlijk sprake is van een uitsluitingsgrond.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Er wordt voor wat betreft het begrippenkader en de achterliggende ideeën zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de Participatiewet. Dit vereenvoudigt de uitvoering.

Een uitzondering geldt voor het begrip bijstandsnorm. Bij dit begrip, zoals gebruikt in deze beleidsregel, is ervoor gekozen geen rekening te houden met de kostendelersnorm. De reden hiervoor is dat berekening van de draagkracht van niet-bijstandsgerechtigden hiermee makkelijker wordt. Daarbij kan een belanghebbende bijzondere kosten, waarvoor bijzondere bijstand wordt aangevraagd, vaak niet delen.

Berekening van de norm is inclusief vakantietoeslag.

Het inkomensbegrip kan voor de uitvoering van de bijzondere bijstand als uitgangspunt gelijk zijn aan het inkomensbegrip voor de beoordeling van de algemene bijstand. In artikel 32 van de Participatiewet is omschreven wat inkomsten zijn. In artikel 31 van de Participatiewet wordt omschreven welke inkomsten voor de vaststelling van de algemene bijstand niet meetellen. Het gaat dan bijvoorbeeld om kinderbijslag, huurtoeslag, bepaalde belastingkortingen, gemeentelijke premies voor arbeidsinschakeling en inkomsten van minderjarige kinderen. Het is consequent om in het geval van bijzondere bijstand in het algemeen dezelfde lijn te volgen.

Een opmerking moet echter worden gemaakt bij de inkomstenvrijlating uit deeltijdarbeid op grond van artikel 31, tweede lid onder n van de Participatiewet en de inkomstenvrijlating uit deeltijdarbeid op grond van artikel 31, tweede lid onder y van de Participatiewet. Deze vrijlatingen zijn nadrukkelijk gekoppeld aan het ontvangen van algemene bijstand en de veronderstelling dat deze premie bijdraagt aan uitstroom uit de algemene bijstand dan wel stimulering om arbeid in loondienst te verrichten. Bij het verlenen van bijzondere bijstand aan een persoon die algemene bijstand (met deze vrijlating) ontvangt, kan deze vrijlating wel buiten beschouwing blijven.

In artikel 33, vijfde lid van de Participatiewet is bepaald, dat bij de algemene bijstand aan personen die pensioengerechtigd zijn een gering bedrag aan particuliere pensioenuitkering buiten beschouwing wordt gelaten. Bij de draagkrachtbepaling voor de bijzondere bijstand blijft dit bedrag eveneens buiten beschouwing.

Het begrip vermogen kan worden afgeleid uit artikel 34, eerste lid onder a van de Participatiewet en artikel 34, tweede lid onder a van de Participatiewet.

Het inkomen van een minderjarig gezinslid telt niet mee, tenzij het gaat om bijzondere bijstand ten behoeve van juist deze minderjarige en er aan de kant van de minderjarige een substantieel inkomen is waarmee hij geacht kan worden geheel of gedeeltelijk te voorzien in de onderhavige kosten.

Artikel 2 Individualiseren

Het maatwerkprincipe geldt, hetgeen betekent, dat uit de bijzondere individuele omstandigheden de noodzaak van de kosten moet blijken en dat in elke specifieke situatie een zorgvuldige afweging gemaakt dient te worden, rekening houdende met de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Dit is andere afweging dan een beroep doen op de hardheidsclausule, artikel 3 van deze beleidsregel om een concrete regel buiten toepassing te laten.

Artikel 3 Hardheidsclausule

Met deze beleidsregel wordt beoogd zoveel mogelijk duidelijkheid, rechtsgelijkheid en rechtszekerheid te waarborgen. Desalniettemin kunnen er zich situaties voordoen, waarin onverkorte handhaving van deze regels onrecht zou doen aan de doelstelling van bijzondere bijstandsverlening. In uitzonderlijke gevallen dient dan ook de mogelijkheid te bestaan om af te wijken van de hier neergelegde regels. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) noemt dit in artikel 4:84 de inherente afwijkingsbevoegdheid.

Uiteraard zal het besluit in een dergelijk geval ook de motivering moeten omvatten, waarom in de situatie van de beleidsregels wordt afgeweken.

Artikel 4 Drempelbedrag

Het drempelbedrag biedt het college de mogelijkheid om bijzondere bijstandsverlening in 'kruimelvoorzieningen' tegen te gaan. Het in aanmerking nemen van een drempelbedrag betekent dat, voordat er sprake kan zijn van verlening van bijzondere bijstand, de betreffende kosten meer moeten bedragen dan het drempelbedrag. Zolang de totale kosten lager zijn, blijven deze voor rekening van belanghebbende. De gedachte achter het drempelbedrag is het voorkomen van een relatief grote administratieve inspanning voor kleine bedragen en een financiële afweging.

Als er sprake is van periodieke kosten kan de bijzondere bijstand maandelijks verstrekt worden. Het drempelbedrag en de eventuele draagkracht kunnen dan ook op maandbasis 1/12 deel worden verrekend. Indien er daarna nog een aanvraag komt voor bijzondere bijstand dan wordt daar geen drempelbedrag op toegepast. Bij tussentijdse beëindiging van de bijzondere bijstand gaan wij het resterende bedrag niet meer verhalen belanghebbende. Dit ter voorkoming van een grote administratieve last en financiële afweging.

Bij incidentele kosten kan het drempelbedrag eenmalig op de eerste aanvraag die gedaan wordt in mindering gebracht worden.

Artikel 5 Draagkracht

Bij het verstrekken van bijzondere bijstand moet rekening worden gehouden met de draagkracht van belanghebbende. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen welk deel van het vermogen en inkomen van de belanghebbende boven de bijstandsnorm bij de vaststelling van de draagkracht in aanmerking wordt genomen (artikel 35, eerste lid van de Participatiewet). Daarbij zijn de vrijlaten zoals die gelden voor de algemene bijstand niet zonder meer van toepassing.

In de toelichting bij artikel 1 is al aangegeven dat voor het inkomensbegrip zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de algemene bijstand.

Voor wat betreft het vermogen geldt eveneens, dat veelal aangesloten wordt bij het vermogensbegrip in de Participatiewet. Het college heeft overwogen dat het eigen vermogen voor zover dit 50% van het vrij te laten bescheiden vermogen overschrijdt, deze ingezet kan worden voor de bijzondere kosten van het bestaan. Er is voldoende inkomen of vermogen om de kosten te voldoen en daarom komen de kosten niet voor de bijzondere bijstand in aanmerking.

Een uitzondering hierop zijn de kosten van bewindvoering waar het de vaststelling van draagkracht uit vermogen betreft. Hierin wordt afgewogen dat de bijstandsnorm in beginsel niet voorziet in deze kosten, in tegenstelling tot veel andere periodieke kosten. Daarnaast leidt een toepassing van het in de vorige alinea geformuleerde principe, tot een snelle en significante daling van het vermogen door de omvang en de duur van bewindvoeringskosten.

Bij inkomen boven de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm wordt de draagkrachtruimte vastgesteld. De draagkrachtruimte is ingevolge de definitie in artikel 1 het verschil tussen het werkelijke inkomen van belanghebbende en 100% van de voor belanghebbende geldende bijstandsnorm. Wat in deze beleidsregel met bijstandsnorm wordt bedoeld, is opgenomen in artikel 1, eerste lid onder d.

Er is gekozen voor een draagkrachtpercentage van 100% die nu in het huidige beleid voor bewindvoeringskosten wordt gehanteerd en door dit percentage op alle kostensoorten toe te passen ontstaat er eenduidigheid en vereenvoudiging van het beleid.

De berekening wordt gemaakt over de volgens artikel 6 van deze beleidsregel vastgestelde draagkrachtperiode.

Artikel 6 Draagkrachtperiode

De draagkrachtperiode is de periode waarover de draagkracht wordt vastgesteld. Er wordt uitgegaan van een periode van twaalf maanden vanaf het moment dat de kosten zich voordoen. Uit administratieve overweging wordt uitgegaan van de eerste dag van de maand. Hebben de kosten zich in een eerder kalenderjaar voorgedaan dan de aanvraag is gedaan, dan is dus het moment waarop de kosten zich voordeden relevant voor het bepalen van het draagkrachtjaar.

In lid 2 is bepaald dat bij periodieke bijzondere bijstand de draagkracht opnieuw wordt berekend als het inkomen wijzigt in de vastgestelde draagkrachtperiode.

Artikel 7 Aanvraag

Het college zal bij de beoordeling van een aanvraag om bijzondere bijstand zich steeds de volgende vier vragen moeten stellen, in onderstaande volgorde:

1. Doen de kosten zich voor?
2. Zijn de kosten in het individuele geval noodzakelijk?
3. Vloeien de kosten voort uit bijzondere individuele omstandigheden?
4. Kunnen de kosten worden voldaan uit de bijstandsnorm, het vermogen en het inkomen voor zover dit meer bedraagt dan de bijstandsnorm?

Op grond van artikel 44, eerste lid is het niet mogelijk bijzondere bijstand te verstrekken bijzondere bijstand te verstrekken met terugwerkende kracht. In de aard van de bijzondere omstandigheden kan immers besloten liggen dat het niet goed mogelijk is een aanvraag in te dienen voordat de kosten opkomen. Vasthouden aan dit principe dat er geen bijstandverlening met terugwerkende kracht mogelijk is zou in voorkomende gevallen betekenen dat de functie van bijzondere bijstand zodanig wordt uitgehold.

Bij bijzondere bijstand moet het dus om praktische redenen mogelijk zijn dat bijstand wordt verstrekt voor kosten die zich eerder hebben voorgedaan. Om te voorkomen dat kosten van langere tijd geleden nog worden aangevraagd (wat moeilijk te beoordelen is) is het wel wenselijk dat de aanvraag geschiedt zo kort mogelijk nadat de kosten zich voordoen. Hierbij geldt 10 werkdagen als een algemeen geaccepteerde redelijke termijn.

Het moment van aanvraag is bepalend. Is de aanvraag niet tijdig ingediend dan kan dit een reden zijn om de kosten niet meer te vergoeden, zeker als inmiddels al in de kosten is voorzien. Opgemerkt dat de mogelijkheid om hierin te individualiseren natuurlijk aanwezig blijft.

Uitzondering is gemaakt op de periodieke bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten. Deze kosten mogen wel met terugwerkende kracht worden aangevraagd tot 3 maanden vanaf het moment dat de Rechtbank het bewind heeft uitgesproken. De bewindvoerder heeft vanaf moment dat het bewind is uitgesproken een termijn nodig om de administratie en het traject op te starten.

Voor herhaalaanvragen geldt dat de kosten worden vergoed in het jaar waarin deze zich gaan voordoen.

Artikel 8 leenbijstand

Leenbijstand is aan de orde als de belanghebbende op termijn over middelen gaat of kan beschikken waarmee in de kosten van de aanvraag voldaan kan worden. Die middelen kunnen bijvoorbeeld vastzitten in een onverdeelde boedel na een scheiding, in een onverdeelde nalatenschap of een bancaire tegoed dat niet meteen beschikbaar is. Het begrip “op korte termijn” hoeft niet al te krap te worden geïnterpreteerd; de verdeling van een onverdeelde boedel kan immers wat tijd in beslag nemen.

Als de noodzaak tot bijstandsverlening het gevolg is van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de eigen voorziening in het bestaan, wordt bijstand als lening toegekend.

Omdat de belanghebbende een waarborgsom weer terug zal ontvangen, wordt bijstand hiervoor als lening verstrekt. Als belanghebbende huur vooruit moet betalen en hij daar zelf niet toe is staat is, kan bijstand worden verleend (als de noodzaak vaststaat). Deze bijstand heeft ook de vorm van een lening, omdat de belanghebbende nadien alsnog over inkomen gaat beschikken met betrekking tot de periode waarop ook de huur betrekking heeft.

Verder geldt ook hier, dat bijstand alleen aan de orde is als er geen voorliggende voorziening is (Kredietbank Nederland). In acute noodsituaties kan hiervan worden afgeweken.

Artikel 9 Aflossing leenbijstand

De aflossingscriteria worden toegepast op (bijna) alle vormen van leenbijstand. Een uitzondering is de lening die wordt verstrekt in afwachting van vrijkomende middelen; dan dient de lening te worden ingelost als die middelen vrijkomen. Vooruitlopend op een besluit in de tweede kamer over de vereenvoudiging van de beslagvrije voet heeft het college het aflossingspercentage afgestemd op 5% in overeenstemming met het verzoek van de staatssecretaris.

Uitgangspunt is verder, dat leningen steeds volledig moeten worden terugbetaald. Er wordt zo ook een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de belanghebbende, om een lening zo laag mogelijk te houden.

Toch kan het voorkomen, dat er omstandigheden zijn dat het niet wenselijk is om een belanghebbende met een laag inkomen gedurende zeer lange tijd te laten aflossen. Daarom moet het mogelijk zijn om na verloop van tijd kwijtschelding te verlenen voor een restant. Dit mag echter geen automatisme zijn.

Kwijtschelding kan alleen aan de orde zijn als er tenminste 36 maanden correct en naar draagkracht, conform de systematiek van deze beleidsregel, is afgelost. De belanghebbende dient hier zelf om te verzoeken.

Voor een beoordeling van dit verzoek kunnen de volgende afwegingen van belang zijn:

- de omvang van de vordering in verhouding tot de omvang van de gedane aflossing;

- verwijtbaar gedrag van de belanghebbende dat de omvang van de aflossing of de vordering nadelig heeft beïnvloed. Denk hierbij aan werkweigering of het niet of onvoldoende te gelde maken van middelen waarover beschikt kan worden.

Mocht toepassing van deze normen leiden tot disproportioneel nadelige gevolgen voor belanghebbende, dan kan gemotiveerd, met gebruik van de hardheidsclausule van dit artikel afgeweken worden.

De termijn van 36 maanden, waarna kwijtschelding overwogen kan worden, hoeft niet een aaneengesloten periode te zijn.

Als er meerdere malen leenbijstand is toegekend, worden deze afzonderlijk behandeld.

Artikel 10 Gewijzigde omstandigheden bij aflossing leenbijstand

De omstandigheden van de belanghebbende zijn een momentopname. Het is gerechtvaardigd om herziening van de aflossing te overwegen, als de financiële situatie van de belanghebbende verandert.

Artikel 11 Bijzondere bijstand bij inkomensafhankelijke regelingen

Het komt voor dat er voor specifieke regelingen ook een (relatief geringe) eigen bijdrage verschuldigd is bij een inkomen op bijstandsniveau. Te denken valt bijvoorbeeld aan gefinancierde rechtsbijstand of een eigen bijdrage voor Wmo of Wlz. Als de overheid die de regeling heeft ingesteld van mening is dat er bij een minimum inkomen ook een eigen bijdrage moet worden voldaan, is het niet de bedoeling dat deze beleidskeuzes worden gerepareerd door bijzondere bijstand.

Het gaat dan om kosten die kunnen worden voldaan de algemene bijstandsnorm. Ook kan soms de redenering worden gevolgd, dat het gaat om (weliswaar incidenteel voorkomende) algemene kosten. Daarvoor hoeft geen bijzondere bijstand te worden verleend.

Uitzondering op bovenstaande zijn de kosten van eigen bijdrage voor rechtsbijstand door een advocaat, griffiekosten en overige bijkomende kosten. Uit vaste jurisprudentie volgt dat bij een toevoeging op grond van de Wet voor rechtsbijstand (Wrb) de noodzaak van deze kosten vaststaat en dat de kosten niet redelijkerwijs uit een inkomen op bijstandsniveau voldaan kunnen worden.

De hoogte van de bijzondere bijstand is gelijk aan de werkelijk gemaakte kosten. De belanghebbende dient hiervan bewijsstukken te overleggen.

Naast de eigen bijdrage voor de toevoeging op grond van de Wrb mogen door een advocaat nog de volgende kosten in rekening worden gebracht (limitatieve opsomming):

- griffierechten;
- kosten voor getuigen en deskundigen;
- uittreksels uit de openbare registers;
- telegrammen, internationale telex, internationale fax en internationale telefoongesprekken;
- rolverrichtingen van de deurwaarder in kantongerechtszaken

Als de belanghebbende heeft nagelaten eerst gratis rechtshulp te vragen aan het Juridisch Loket alvorens een advocaat te raadplegen en daardoor niet in aanmerking komt voor verlaging van de eigen bijdrage,

wordt desalniettemin op de bijzondere bijstand een verlaging toegepast die gelijk is aan de korting die belanghebbende anders zou hebben ontvangen.

Artikel 4 (Drempelbedrag) is op bijzondere bijstand voor de kosten voor rechtsbijstand van toepassing.

Wanneer een belanghebbende een verplichting wordt opgelegd op grond van artikel 55 van de Participatiewet om een juridische procedure te starten, waarvoor geen toevoeging wordt verleend, dient afgewogen te worden of de kosten van de procedure opwegen tegen de opbrengst van de procedure.

Wanneer de kosten niet opwegen tegen de opbrengst kan overwogen worden de verplichting op grond van artikel 55 Participatiewet te herzien.

Artikel 12 Woonkosten bij koopwoning

Woonkostentoeslag voor de woonlasten van een eigen woning is soms mogelijk. Hiervoor bestaat immers de voorliggende voorziening van de huurtoeslag niet.

Alvorens overgegaan kan worden tot het toekennen van bijzondere bijstand, moet wel de noodzaak van de kosten vaststaan. Het is niet vanzelfsprekend, dat de gemeente via langdurige (extra) bijstand de gelegenheid geeft om een eigen woning aan te houden. Als de belanghebbende naar een huurwoning kan verhuizen, waarvan hij de huur kan betalen of waarvoor hij een huurtoeslag kan krijgen, is er immers geen noodzaak.

De woonkostentoeslag voor een eigen woning wordt berekend volgens de systematiek van de huurtoeslag. Het verschil met een huurwoning is de bepaling van de woonkosten.

De aflossing van de hypotheek en daarmee vergelijkbare betalingen worden niet als woonkosten meegenomen omdat de aflossing leidt tot vermogensvorming. Als voor de woning enige andere tegemoetkoming wordt ontvangen dan wordt deze van de woonkosten afgetrokken. Het totale bedrag aan subsidiabele woonkosten is dan uitgangspunt voor de bepaling van bijzondere bijstand.

De draagkracht in het inkomen boven de bijstandsnorm wordt voor 100% in aanmerking genomen.

Indien in de woning meer vermogen zit dan de vrijlating genoemd in artikel 34 lid 2 onder d Participatiewet wordt de bijzondere bijstand als lening verstrekt met toepassing van artikel 8, eerste lid.

Opgemerkt zij, dat de belanghebbende over de betaalde hypotheekrente en periodieke erfpachtcanon veelal een belastingteruggaaf ontvangt of kan ontvangen. Als de belanghebbende de teruggaaf maandelijks ontvangt, moet hier bij de vaststelling van de bijzondere bijstand al rekening worden gehouden. Wel moet aan de hand van de belastingaangifte en de belastingaanslag achteraf nog worden bepaald, of met het juiste bedrag rekening is gehouden. Zo nodig dient er correctie (en terugvordering) plaats te vinden. Als de belanghebbende de teruggaaf in zijn geheel pas achteraf regelt met zijn belastingaangifte, dient er eveneens correctie (en terugvordering) plaats te vinden.

Artikel 13 Woonkosten bij een huurwoning

Bijzondere bijstand voor de woonkosten van een huurwoning is soms mogelijk. Hiervoor bestaat immers wel een voorliggende voorziening van de huurtoeslag als de maximale huurgrens niet wordt overschreden en het verzamelinkomen niet te hoog is. Bij een huurwoning is de hoogte van de bijzondere bijstand gelijk aan de gemiste huurtoeslag.

De Wet op de huurtoeslag is in relatie tot bijzondere bijstand aan te merken als een voorliggende voorziening. Dit betekent dat wanneer bepaalde groepen, zoals belanghebbende jonger dan 23 jaar, kamer of etagehuurders uitgesloten zijn voor huurtoeslag, er ook geen recht bestaat op bijzondere bijstand. Er dient, nu er geen vaststaand toetsingsinkomen voor huurtoeslag geldt, altijd een proefberekening gemaakt te worden op de website van de belastingdienst om eventueel recht op huurtoeslag te berekenen.

In de situatie dat de woonlasten boven de maximale huurgrens liggen, is het mogelijk om tijdelijk bijzondere bijstand te verstrekken voor de huur tot de maximale huurgrens. Het meerdere aan huur komt niet voor bijzondere bijstand in aanmerking.

Aan belanghebbenden met een hogere huur dan de maximale huurgrens wordt een verhuisverplichting opgelegd. Eventueel kan de bijzondere bijstand voor zes maanden worden verlengd, mits zij voldoende inspanning hebben geleverd om aan deze verplichting invulling te geven.

Voorwaarde is dat bij het betrekken van de dure woning de bijstandsafhankelijkheid redelijkerwijs niet voorzienbaar moet zijn geweest.

Artikel 14 Kosten van verhuizing

Dit artikel geeft de mogelijkheid om belanghebbenden die een huurwoning of koopwoning verplicht moet verlaten een tegemoetkoming te verlenen in de kosten van verhuizing. Deze situatie kan zich voordoen door bijvoorbeeld een bijzondere bijstand als bedoeld in artikel 12 en 13 van deze beleidsregel.

Ook medische en sociale omstandigheden kunnen de oorzaak zijn van de noodzaak tot verhuizing. Het besluit maatschappelijke ondersteuning van de gemeente kent een vergoeding voor verhuis- en inrichtingskosten. De Wmo geldt als voorliggende voorziening voor de bijzondere bijstand. Bij een afwijzing van een aanvraag voor tegemoetkoming in de verhuiskosten door de WMO dienen de afwijzingsgronden meegewogen te worden bij de beoordeling van de bijzondere bijstand. Omdat de Wmo de gevallen van medische noodzaak geacht wordt af te dekken, zal bij bijstandsverlening de aandacht eerder gericht zijn op sociale redenen.

Bij verhuizing naar een eigen woning (koopwoning) wordt geen tegemoetkoming verstrekt. Veelal zal de belanghebbende dan vanuit de verkoop van de te verlaten woning middelen beschikbaar hebben (gehad).

Artikel 15a Duurzame gebruiksgoederen

Volgens artikel 51 Participatiewet kan bijzondere bijstand voor de kosten van noodzakelijke duurzame gebruiksgoederen worden verstrekt in de vorm van een geldlening of borgtocht, dan wel in de vorm van bijstand om niet. Onder bijzondere omstandigheden kan bijzondere bijstand voor deze kosten worden verstrekt.

In beginsel bestaat voor de aankoop, vervanging of reparatie van duurzame gebruiksgoederen geen recht op bijzondere bijstand. De kosten van de aanschaf, reparatie en vervanging van duurzame gebruiksgoederen zijn algemene bestaanskosten. Tijdige reservering uit inkomen, individuele inkomenstoelage en vakantiegeld is in overeenstemming met de gedachte dat de belanghebbende in eerste instantie zelf verantwoordelijk is voor de voorziening in de kosten van zijn bestaan. Daarnaast kunnen duurzame gebruiksgoederen op afbetaling worden aangekocht.

Onder bijzondere omstandigheden kan bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen in de vorm van een lening worden verstrekt. Voor de verstrekking van een geldlening is de aflossing geregeld in artikel 9 van deze beleidsregel. Alvorens een lening voor noodzakelijke duurzame gebruiksgoederen wordt verstrekt, dient vast te staan dat de belanghebbende niet zelf over (liquide of liquide te maken) middelen beschikt en dat een lening bij bijvoorbeeld de Kredietbank Nederland niet mogelijk is.

Onder voorwaarden genoemd in lid 5 kan bijzondere bijstand om niet voor duurzame gebruikskosten verstrekt worden.

Artikel 15b Baby- uitzet

De kosten van een babyuitzet behoren tot de incidenteel voorkomende algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Deze kunnen worden voldaan uit een inkomen ter hoogte van de toepasselijke uitkering algemene bijstand door middel van reservering dan wel gespreide betaling achteraf. Dit betekent dat er in beginsel geen bijstandsverlening mogelijk is voor deze kosten.

Wanneer gespreide betaling achteraf en reservering uit het inkomen niet mogelijk zijn, kan éénmalig bijzondere bijstand voor een baby-uitzet in de vorm van een lening worden verstrekt. Voor de verstrekking van een geldlening is de aflossing geregeld in artikel 9 van deze beleidsregel. Alvorens een lening wordt verstrekt, dient vast te staan dat de belanghebbende niet zelf over (liquide of liquide te maken) middelen beschikt en dat een lening bij bijvoorbeeld de Kredietbank Nederland niet mogelijk is.

Onder voorwaarden genoemd in lid 5 kan bijzondere bijstand om niet voor duurzame gebruikskosten verstrekt worden.

Voor de vaststelling van de hoogte van de bijzondere bijstand wordt aangesloten bij de kosten van één basispakket baby-uitzet (tabel 4.1) van de Nibud-prijzengids.

Artikel 16 Inrichtingskosten

De kosten van woninginrichting behoren tot de incidenteel voorkomende algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Deze kunnen worden voldaan uit een inkomen ter hoogte van de toepasselijke uitkering algemene bijstand door middel van reservering dan wel gespreide betaling achteraf. Dit betekent dat er in beginsel geen bijstandsverlening mogelijk is voor deze kosten.

Wanneer gespreide betaling achteraf en reservering uit het inkomen niet mogelijk zijn, kan onder bijzondere omstandigheden éénmalig bijzondere bijstand voor woninginrichting in de vorm van een lening worden verstrekt.

Voor de verstrekking van een geldlening is de aflossing geregeld in artikel 9 van deze beleidsregel. Alvorens een lening wordt verstrekt, dient vast te staan dat de belanghebbende niet zelf over (liquide of liquide te maken) middelen beschikt en dat een lening bij bijvoorbeeld de Kredietbank Nederland niet mogelijk is.

Uitzondering op bovenstaande zijn statushouders die zich uit het AZC voor het eerst vestigen in de gemeente op grond van de taakstelling. Van hen staat vast dat zij niet hebben kunnen reserveren. Door de afwezigheid van een financieel verleden is ook het afsluiten van een lening voor deze groep niet mogelijk.

Voor de vaststelling van de hoogte van de bijzondere bijstand wordt aangesloten bij de kosten van inventarispakket naar huishoudtype van de Nibud-prijzengids.

De bijzondere bijstand wordt geheel verstrekt in de vorm van een lening wanneer na controle blijkt dat de bijzondere bijstand niet of niet geheel besteed voor het doel waarvoor het verleend is, namelijk woninginrichting en stoffering.

Artikel 17 Verblijf in een inrichting jongeren beneden de 21 jaar

Jongeren van 18, 19 en 20 jaar die in een inrichting verblijven zijn volgens artikel 13 lid 2 Participatiewet uitgesloten van het recht op algemene bijstand. In principe moeten zij voor zak- en kleedgeld een beroep doen op de ouders. Als op de onderhoudsplicht van de ouders geen beroep kan worden gedaan om redenen zoals genoemd in artikel 12 Participatiewet is het mogelijk bijzondere bijstand te verstrekken. De hoogte van de bijstand wordt afgestemd op de bijstandsnorm voor belanghebbenden beneden de 21 jaar, genoemd in artikel 20 Participatiewet. Alleen jongeren van wie de ouders niet in staat zijn om bij te dragen in het onderhoud van het kind of niet wensen bij te dragen vanwege bijvoorbeeld een verstoorde relatie kunnen in aanmerking komen voor deze vorm van bijzondere bijstand. Zo mogelijk wordt deze bijstand op de ouders verhaald (artikel 62 onder c Participatiewet). De eventuele draagkracht in het inkomen wordt volledig in aanmerking genomen (alles boven de bijstandsnorm).

Artikel 18 Levensonderhoud jongeren beneden de 21 jaar

De landelijke bijstandsnormen voor jongeren beneden de 21 jaar (artikel 20 Participatiewet) zijn gelijkgesteld aan de hoogte van de kinderbijslag. Dit betekent dat de jongere met een bijstandsuitkering in dezelfde mate een beroep op de onderhoudsplicht van de ouders moet doen als de jongere die geen recht op bijstand heeft en van wie de ouders voor hem kinderbijslag ontvangen. Als de jongere aantoonbare hogere kosten heeft (bijvoorbeeld kosten van zelfstandige huisvesting, als die noodzakelijk is) moet hij ook daarvoor een beroep doen op de onderhoudsplicht van de ouders. Als op de onderhoudsplicht van de ouders geen beroep kan worden gedaan om redenen zoals genoemd in artikel 12 Participatiewet is het mogelijk bijzondere bijstand te verlenen.

Bij de beoordeling van een aanvraag van aanvullende bijzondere bijstand door een jongere zal dus allereerst beoordeeld moeten worden of de meerkosten inderdaad noodzakelijk zijn en in hoeverre de ouders een bijdrage kunnen leveren. Als de jongere hogere bestaanskosten heeft die niet noodzakelijk zijn is er geen reden om aanvullende bijzondere bijstand te verstrekken. Niet iedere jongere die ervoor kiest om zelfstandig te gaan wonen kan een recht op (bijzondere) bijstand claimen. Een eigen keuze om (vroegtijdig) zonder voldoende middelen zelfstandig te gaan wonen, dient niet op de gemeente te worden afgewenteld.

Als de ouders financieel niet in staat zijn om bij te dragen in de noodzakelijke extra bestaanskosten van de jongere, bijvoorbeeld omdat zij zelf bijstandsafhankelijk zijn, is bijzondere bijstand mogelijk. Hetzelfde geldt als de ouders hun onderhoudsplicht weigeren na te komen en de relatie zodanig verstoord is dat de jongere redelijkerwijs de onderhoudsplicht niet kan effectueren. In dit geval kan de bijzondere bijstand eventueel (het moet geen gevaar opleveren voor het kind) wel op de ouders worden verhaald.

Bijzondere bijstand zal in zijn algemeenheid dus worden verstrekt wanneer jongeren wegens een verstoorde relatie met de ouders niet meer thuis kunnen wonen en daardoor hogere noodzakelijke bestaanskosten hebben dan andere jongeren.

Aangenomen moet worden dat de jongere in deze situatie dezelfde noodzakelijke bestaanskosten heeft als iemand van 21 jaar, die voor het overige in dezelfde omstandigheden verkeert.

De bijzondere bijstand wordt daarom bepaald op het verschil tussen de hoogte van de algemene bijstand die de jongere in zijn situatie zou hebben ontvangen als hij 21 jaar zou zijn geweest, en de bijstandsnorm voor een 18, 19 of 20-jarige. Deze aanvulling wordt verstrekt inclusief vakantietoeslag.

Het kan zijn, dat de jongere wel eigen inkomsten heeft hoger dan zijn jongerennorm voor de algemene bijstand. Deze eventuele draagkracht in het inkomen wordt volledig in aanmerking genomen (alles boven de bijstandsnorm). Als dit niet gebeurt, verkeert deze jongere immers in een voordeliger situatie dan een persoon van 21 of 22 jaar met algemene bijstand.

Artikel 19 Reiskosten

De reiskosten voor deelname aan het algemeen maatschappelijk verkeer zijn algemene kosten die uit een inkomen op bijstandsniveau voldaan kunnen worden. Als sprake is van noodzakelijke reiskosten die niet vallen onder het algemeen maatschappelijk verkeer, dan kunnen deze eventueel in aanmerking komen voor bijzondere bijstand.

Kosten die verband houden met het verkrijgen of behouden van werk behoren te worden betaald uit het Participatiebudget en komen niet voor bijzondere bijstand in aanmerking.

Uitzondering op bovenstaande zijn reiskosten voor bezoek aan een gedetineerd gezinslid, een verpleegd of verzorgd gezinslid, aan een uit huis geplaatst kind, of voor een psychische of medische behandeling.

Een vereiste hierbij is dat de gedetineerde, verpleegde of het kind tot de familie in de eerste graad van de belanghebbende behoort.

Bij het vaststellen van de hoogte van de bijzondere bijstand wordt voor het bepalen van de kortste route de ANWB-routeplanner gebruikt.

Artikel 20 Dieetkosten

Voor de normale kosten van voeding is geen bijstand mogelijk. Deze kosten worden gerekend tot de algemene bestaanskosten die uit het inkomen betaald dienen te worden. Een dieet leidt niet per definitie tot meerkosten waar de bijstandsnorm niet in voorziet.

Als sprake is van een dieet op medische gronden dat leidt tot meerkosten voor voeding, is in eerste instantie de zorgverzekering en desnoods een aanvullende zorgverzekering een passende voorliggende voorziening.

Dieet-preparaten zijn voedingsmiddelen met een andere samenstelling én een andere vorm dan normale voeding, die op doktersrecept worden verstrekt. Voor deze kosten is geen bijzondere bijstand mogelijk maar geldt de zorgverzekering als een passende en toereikende voorliggende voorziening.

Artikel 21 Betaling van de bijzondere bijstand

De periodieke bijzondere bijstand wordt (zo mogelijk) gelijk met de algemene bijstand maandelijks verstrekt. De eenmalige bijzondere bijstand kan met een tussentijdse betaling worden verstrekt. Als het

zinnig is, kan de bijzondere bijstand ook rechtstreeks aan derden worden overgemaakt. Dit kan het geval zijn als de bijstand bedoeld is voor een concrete aanschaf bij die derde, of als het om enigerlei reden handiger is om de betaling niet via de belanghebbende te laten lopen. Ook kan hiermee worden voorkomen, dat de bijzondere bijstand uiteindelijk niet wordt besteed om de bijzondere kosten te voldoen waarvoor deze is aangevraagd en toegekend.

Artikel 22 Intrekking en terugvordering

Indien bijzondere bijstand om enige reden ten onrechte of tot een te hoog bedrag is toegekend, moet de mogelijkheid bestaan de toekenning aan te passen of in te trekken. Eveneens, als bijzondere bijstand niet blijkt te zijn aangewend voor het doel waarvoor deze is toegekend. Het logische gevolg daarvan is, dat hetgeen ten onrechte of teveel is uitbetaald, wordt teruggevorderd. Dit is ook aan de orde als het toekenningsbesluit wel juist was, maar er om enigerlei reden toch teveel is uitbetaald.

Artikel 23

De overgangsregeling voorziet erin dat aanvragen ingediend voor de inwerkingtreding van deze beleidsregels, conform het ten tijde van de aanvraag geldende beleid worden beoordeeld.

Voor zover een belanghebbende in de voorgaande jaren meermaals beroep heeft gedaan op bijzondere bijstand voor specifieke kosten, en redelijkerwijs mocht veronderstellen wederom een beroep op bijzondere bijstand voor deze kosten te kunnen doen, geldt een coulanceregeling tot en met 31 december 2020.

Artikel 24

De ingangsdatum van het nieuwe beleid dient te worden aangegeven. De geldigheid van het beleid hoeft niet naar de toekomst te worden begrensd. Het huidige college of het opvolgende college kan immers desgewenst op elk moment de uitgangspunten voor de bijzondere bijstand en daarmee het beleid anders vaststellen.